

Titul předkládané práce naznačuje, že v ní půjde o analýzu vztahu mezi Vysočinou coby konkrétním regionem a poezií, jež tento region umělecky reflektovala. Zásadním inspiračním zdrojem se autorce stala kniha Václava Cílka Krajiny vnější a vnitřní; převzala z ní myšlenku, že prostředí, jež autora obklopuje a k němuž má citový vztah, se nějakým způsobem otiskuje v jeho tvorbě. Tato myšlenka není v dějinách věd o umění ničím novým, byla jednou ze základních tezí uměnovědného pozitivismu a má bezesporu styčné body i s marxistickou teorií odrazu. V současnosti dominují spíše tendence ke zdůrazňování autonomie literárních světů, nicméně je třeba říci, že Cílkem prezentovaná ditochomie krajiny vnější a vnitřní eliminuje nebezpečí krátkých spojení mezi realitou a světy konstruovanými uměním.

Autorka se s oporou odborné literatury poctivě snaží o definování pojmu krajina a v obecné rovině se jí to vcelku daří. Nicméně vzhledem k tomu, že prioritně jde o pojem z jiného oboru, schází mi v práci jeho usouvztažnění s pojmy z literárně vědné oblasti či obecněji z teorie umění. Mám na mysli zejména takové pojmy jako je fikční svět, ale také prostředí, prostor apod. Na s. 17 autorka píše: „Prostor“ jako obecná kategorie se teprve ve fikčním světě stává konkrétní krajinou. Prostor konstruuje před očima čtenáře určité místo. Krajina vytváří sémantický rámec literárního díla a odkazu na jiná díla. Popis krajiny podléhá žánrovým pravidlům a normě dané literární epochy, je tak určitým „langue“ poetiky míst, přitom si nese své originální rysy a stává se vyjádřením „parole“ poetiky míst.“ V citovaném úryvku se vedle sebe hromadí řada významově podobných substantiv (vedle výše jmenovaných k nim přibývá ještě „poetika místa“) různé metodologické provenience, aniž je zřejmé zda či do jaké míry jsou pro autorku synonymní. Není rovněž zcela jasné, zda je krajina složena pouze z přírodních atributů, jak by mohlo vyplývat z odstavců následujících po tom, jež jsme citovali, anebo zda do ní zahrnuje i lidi a jejich aktivity. A jaký je vztah mezi pojmy krajina a venkov? Domnívám se, že jasné zodpovězení těchto otázek má zásadní význam pro praktickou interpretační část práce.

Ta je celkově na velmi dobré úrovni, prokazuje autorčinu obeznámenost s relevantní odbornou literaturou, kterou ostatně ve své interpretace významně využívá (leckdy možná až příliš na úkor vlastního přínosu.). Za zbytečně podrobné ovšem považuji životopisné pasáže dokládající vztah jednotlivých básníků k Vysočině. Vzhledem k tomu, že autorka chápe literární krajinu jako konstrukt, tvořený prostřednictvím slov, není vazba k reálnému regionu tím, čemu by bylo nutné věnovat tak rozsáhlou pozornost.

Hlavní problém však spatřuji v tom, že autorka sice citlivě zrekonstruovala fikční světy lyriky zvolených autorů, avšak titulem slibovaný vztah těchto světů (Cílkovou terminologií „vnitřních krajin“) k Vysočině coby krajině vnější, nenastínila buď vůbec, nebo jen v nepatrných náznacích. Jestliže tyto vnitřní světy představuje jako blízké přírodě, rolnické práci (patří ovšem tento aspekt do sémantického pole pojmu krajina?) a Bohu, je v tom něco specificky „vysočinského“? Nenajdeme podobně založený fikční svět v prózách Jana Čepa, jehož „vnější krajinou“ byla typologicky zcela odlišná rovinatá Haná? A lze vůbec hledat a nalézat spojnice mezi reálnou krajinou autorova života a světem jeho básnické imaginace? Dá se tato předpokládaná vazba nějak „exaktně“ doložit?

To všechno jsou otázky, jež si autorka měla položit předtím, než se do daného tématu pustila. Bez toho zůstává její práce standardní analýzou tematické roviny poezie zvolených autorů, ovšem analýzou poučenou a kultivovanou. Díky těmto kvalitám ji doporučuji k obhajobě.